

Nr 150.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1926 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts under andra huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till justitiestaterna under Svea och Göta hovrätter jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1926 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t i avseende å andra huvudtiteln, innefattande anslagen till justitiedepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 17 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementetsärenden för sagda dag) att

dels besluta, att Uppsala läns södra och mellersta domsagor skola från och med den 1 januari 1927 förenas till en domsaga, vilken efter sammanläggningen skall benämnas Uppsala läns södra domsaga,

dels fastställa avlöningsförmånerna i sistnämnda domsaga sålunda:

lön..... kronor 4,500

tjänstgöringspenningar ..... » 1,400 5,900,

dels ock minska det i riksstaten uppförda ordinarie anslaget till justitiestat under Svea hovrätt från dess nuvarande belopp, 389,887 kronor, med 2,850 kronor till 387,037 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 62—82 i åberopade statsrådsprotokollet.

Såsom nämnts, innebär Kungl. Maj:ts förevarande förslag sammanläggning av Uppsala läns södra och mellersta domsagor till en domsaga, benämnd Uppsala läns södra domsaga.

Uppsala läns södra domsaga omfattar ett tingslag med tingsställe i Enköping, där även domsagans kansli är beläget. Domsagan gränsar i norr i hela sin sträckning till länets mellersta domsaga; i övrigt omgives densamma på alla sidor av länsgränser. Enligt statistiska centralbyråns uppgifter utgjorde folkmängden vid 1925 års ingång 21,271 personer. I domsagan hållas årligen tio allmänna tingssammanträden och tre sammanträden med tremansnämnd.

Uppsala läns mellersta domsaga, belägen mellan länets norra och södra domsagor och gränsande i öster till Stockholms och i väster till Västmanlands län, består av två tingslag: Tiunda tingslag med tingsställe i Uppsala

och Lagunda härads tingslag med tingsställe vid Örsundsbro station å järnvägen Uppsala—Enköping något närmare den senare staden. Domsagan hade enligt statistiska centralbyråns uppgifter vid 1925 års ingång 28,009 invånare, därav i Tiunda tingslag 23,789 personer och i Lagunda härads tingslag 4,220 personer. I det förra tingslaget hållas årligen sju allmänna tingssammanträden, i det senare tingslaget tillämpas gamla tingsordningen med tre lagtima ting årligen. Dessutom hållas årligen i Tiunda tingslag två och i Lagunda härads tingslag tre sammanträden med tremansnämnd.

Beträffande arbetsmängden i de båda domsagorna framgår av de i statsrådsprotokollet lämnade uppgifterna angående arbetsredogörelserna för år 1924, att under nämnda tid handlagts

i södra domsagan:

tvistemål och brottmål	221
konkurser och konkursärenden	13
lagfarts- och in-teckningsärenden	914
andra ärenden, slutligt handlagda	438
	<hr/>
	summa 1,586

i mellersta domsagan:

tvistemål och brottmål	181
konkurser och konkursärenden	55
lagfarts- och in-teckningsärenden	1,310
andra ärenden, slutligt handlagda	496
	<hr/>
	summa 2,042.

I fråga om mellersta domsagan har erinrats, att tidigare väckts förslag om sådan omreglering av densamma, att domsagan skulle komma att utgöra ett tingslag. Redan i en den 21 oktober 1899 avläten framställning hemställde dåvarande justitieombudsmannen, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida samtliga härad inom domsagan skulle kunna förenas till ett tingslag med tingsställe i Uppsala. Genom beslut den 7 december 1900 förklarade Kungl. Maj:t, att Vaksala, Ulleråkers, Rasbo, Hagunda och Bälinge härad skulle förenas till ett tingslag, benämnt Tiunda tingslag, med tingsställe i nämnda stad, varemot — då upplyst blivit, att Lagunda häradsbor under år 1896 låtit uppföra ett nytt tingshus för häradet i Örsundsbro, samt vid sådant förhållande och då därjämte häradet saknade direkt järnvägsförbindelse med Uppsala, en förening av detta härad med domsagens övriga härad icke borde mot häradsbornas bestridande genomföras — Lagunda härad skulle bibehållas såsom eget tingslag med tingsställe i Örsundsbro. Den 8 december 1913 gjorde justitieombudsmannen förnyad framställning angående Lagunda härads förenande med domsagan i övrigt till ett tingslag med tingsställe i Uppsala; och anfördes till stöd härför bland annat, att järnvägsförbindelse dåmera inrättats mellan Uppsala och Lagunda härad, så

att vid Örsundsbro på ett avstånd av 27 kilometer från Uppsala vore järnvägsstation, att å det av Lagunda häradsbor uppförda tingshuset, vilket dragit en kostnad av inemot 40,000 kronor, återstode en skuld av allenast omkring 10,800 kronor, varav syntes framgå att, om tingshuset såldes, köpeskillingen ej blott skulle täcka nämnda skuld utan borde lämna ett avsevärt kapital i överskott, att ett kraftigt skäl för upphävande av den särskilda jurisdiktionen för Lagunda härad förelåge däri, att till följd av densamma rättskipningen i häradet vore alltför långsam, samt att det syntes uppenbart, att en särskild jurisdiktion icke utan mycket tvingande skäl borde upprätthållas för ett härad med så ringa folkmängd som Lagunda härad. Sedan över sistnämnda framställning ordsbefolkningen och myndigheterna avgivit yttranden, däri den ifrågasatta föreningen avstyrktes, av häradshövdingen i domsagan under framhållande bland annat, att Lagunda härad hade sina intressen och kommunikationer inriktade icke åt Uppsala utan helt och hållet åt Enköping, fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda vidare åtgärd.

Till närmare upplysning angående statsverkets årliga kostnader för personalen i de båda domsagorna före den nu ifrågasatta sammanslagningen och i den nya domsagan efter eventuell sammanslagning har departementschefen hänvisat till följande uppställning:

		Före sammanslagningen	Efter sammanslagningen
Lön för 2 respektive 1 häradshövding.....	kronor	9,000	4,500
Tjänstgöringspenningar	»	2,600	1,400
Lönefyllnad och resekostnadsbidrag	»	2,800	1,300
Dyrtidstillägg, omkring	»	5,800	2,900
2 respektive 1 förste notarie	»	4,800	2,400
Dyrtidstillägg, omkring	»	1,800	900
2 respektive 1 andre notarie	»	3,600	1,800
Dyrtidstillägg, omkring	»	1,300	650
	Summa kronor	31,700	15,850

Sistnämnda belopp, 15,850 kronor, borde eventuellt ökas med avlöning och dyrtidstillägg till en biträdande domare, sammanlagt omkring 5,500 kronor.

Därest sammanslagningen komme till stånd, har i vartdera av den nya domsagens båda tingslag synts böra årligen hållas minst tio allmänna sammanträden. Det närmare bestämmandet av antalet allmänna sammanträden liksom avgörandet av frågan om hållande i domsagan av sammanträden med tremansnämnd har ansetts kunna äga rum i sammanhang med utfärdande av eventuellt verkställighetsbeslut.

Då för häradshövdingen i nuvarande södra domsagan lönen utgör 4,500 kronor och tjänstgöringspenningarna 1,200 kronor, skulle, därest Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning av denna och mellersta domsagan vunne bifall, ordinarie anslaget till justitiestat under Svea hovrätt kunna minskas

med 5,700 kronor från och med budgetåret 1927—1928. Å samma anslag för budgetåret 1926—1927 skulle förslaget genomförande medföra en besparing på halva detta belopp eller 2,850 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *G. André*n väckt motion, nr 147, vari hemställts, att riksdagen ville besluta att nu avslå den av Kungl. Maj:t föreslagna sammanslagningen av Uppsala läns södra och mellersta domsagor.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Såsom statsrådsprotokollet utvisar, hava delade meningar gjort sig gällande rörande lämpligheten av den av Kungl. Maj:t ifrågasatta sammanslagningen av Uppsala läns södra och mellersta domsagor.

Vad själva principfrågan beträffar eller huruvida man bör redan nu, i avvaktan på förestående reform av rättegångsväsendet, verkställa en reglering av de judiciella enheterna i riktning mot större domsagor, har sålunda gjorts gällande, att så icke utan starka skäl borde ske samt att i varje fall med nuvarande rättegångsordning domsaga icke borde vara så stor, att anställande av biträdande domare bleve nödvändigt.

Skäl av den beskaffenhet, som nyss nämnts, kunde icke åberopas för den föreslagna sammanslagningen av nu ifrågavarande domsagor och skulle vid bifall till förslaget anställande av biträdande domare bliva av behovet påkallat.

Vid en sådan ändring av domkretsindelningen, som kunde bliva en följd av den omorganisation av domstolsväsendet, processkommissionen hade för avsikt att föreslå, syntes ej heller sannolikhet förefinnas, att de ifrågavarande domsagorna komme att sammanslås till en.

Vidare har ansetts, att det för häradshövdingen i en på förslaget sätt förstorad domsaga skulle bliva förenat med svårigheter att, i synnerhet vad anginge domsagans från kansliet mera avlägsna delar, förskaffa sig nödig orts- och personkänedom samt att hans intresse för de lokala angelägenheterna skulle slappas.

Ingendera av domsagorna kunde sägas höra till de allra minst betungade och ingendera kunde sålunda räknas till sådana domsagor, där domaren till följd av göromålens obetydlighet löpte fara att förlora erforderlig kontakt med rättslivet.

Vad kommunikationerna till Uppsala anginge, vore dessa från södra domsagans tingslag besvärliga och skulle en sammanslagning av domsagorna för sagda domsagas invånare medföra ökade kostnader, särskilt för resor till kansliet i Uppsala och för inställelser för rannsaking i brottmål, som för tingslaget komme att hållas i nämnda stad.

Slutligen har anförts, att det skulle ställa sig dyrbart för häradsborna i

Lagunda tingslag att lösa in sig i tingshuset i Enköping samt att den av förslaget genomförande uppkomna besparingen vore ringa.

De skäl, som sålunda anförts mot en sammanslagning av domsagorna i fråga, har departementschefen emellertid funnit icke vara av beskaffenhet, att de böra utgöra hinder för förslaget genomförande.

Beträffande själva principfrågan eller huruvida man bör redan nu, i avvaktan på förestående reform av rättegångsväsendet, verkställa en reglering av de judiciella enheterna i riktning mot större domsagor, har departementschefen sålunda uttalat, att enligt hans mening en successiv domsagoreglering vore i hög grad ägnad att förbereda en rättegångsreform av det slag, processkommissionen i skrivelse den 25 februari 1922 skisserat. Den medförde fördelen av ekonomisk besparing genom undvikande av övergångskostnader för befattningshavare på indragningsstat och det vore givetvis av stor vikt ur statsfinansiell synpunkt, att icke väl avlönad arbetskraft användes på poster, som icke gäve tillräcklig möjlighet till utnyttjande av vederbörandes kapacitet. Då en successiv omreglering av domsagorna till större enheter verkade till undanröjande av nuvarande missförhållanden i detta avseende, vore detta ur nämnda synpunkt att anbefalla. Till denna departementschefens mening ansluter sig ock utskottet.

Vid det övervägande, utskottet ägnat den föreliggande frågan, har utskottet ock kommit till den uppfattningen, att den ifrågasatta åtgärden måste såväl i organisatoriskt hänseende som ur allmän rättskipningssynpunkt anses erbjuda så obestriddliga fördelar, att utskottet icke tvekat att tillstyrka bifall till förslaget ifråga. Även ur ekonomisk synpunkt är förslaget värt beaktande.

Obestriddligt är, att Uppsala läns södra domsaga är den till folkmängden näst minsta i riket och med avseende på arbetsbördan en av de mindre; och även om Uppsala läns mellersta domsaga med hänsyn till folkmängden är något större, är dock arbetsmängden jämväl där relativt liten. Att av hänsyn till folkmängden i en på förslaget sätt nybildad domsaga samt den arbetsbördan, som kan komma att påvila kansliet, ställa sig avvisande mot förslaget synes utskottet vid jämförelse med de större domsagornas folkmängd och arbetskvantitet med skäl icke böra ske. Visserligen har ifrågasatts, att under första året efter sammanslagningen eller måhända för längre tid en biträdande domare skulle anställas i den förstorade domsagan, vilket, på sätt departementschefen påpekat, i och för sig måste anses vara en brist i förslaget, men anser utskottet i likhet med departementschefen, att denna anordning låter sig försvaras såsom övergångsstadium till en mera rationell domsagoorganisation. Enligt vad utskottet under hand inhämtat, torde behovet av biträdande domare allenast för kort tid förefinnas.

Därest, på sätt departementschefen förordat, den förstorade domsagan indelas i två tingslag med tingsställen i Uppsala och Enköping samt därvid Lagunda härad förenas med nuvarande södra domsagans tingslag, synes ej heller ur synpunkten av domsagobefolkningens bekvämlighet några bärande skäl mot förslaget genomförande kunna anföras. Såsom departementschefen påpekat,

är avståndet från Enköpingstrakten till Uppsala relativt litet och förbindelserna så väl med järnväg som landsväg goda. Vad Lagunda härad angår, är domarekansliet för häradet redan nu förlagt till Uppsala.

Några kostnader av betydelse för de tingshusbyggnadsskyldiga i domsagorna synes den föreslagna sammanslagningen ej heller medföra. Lagunda häradshövding torde visserligen bliva nödsakade lösa in sig i södra domsagans tingshus, men lär utgiften härför, på sätt departementschefen framhållit, komma att till fullo ersättas genom försäljning av tingshuset i Örsundsbro.

Under betoning slutligen av att utskottet genom sitt tillstyrkande av nu ifrågakommande förslag icke tagit någon ståndpunkt till en blivande omorganisation av domstolväsendet, får utskottet, som i övrigt ej heller haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit, alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herr Andréns ovanberörda motion, II:147,

a) besluta, att Uppsala läns södra och mellersta domsagor skola från och med den 1 januari 1927 förenas till en domsaga, vilken efter sammanslagningen skall benämnas Uppsala läns södra domsaga,

b) fastställa avlöningsförmånerna i sistnämnda domsaga sålunda:

lön	kronor 4,500
tjänstgöringspenningar	» 1,400
	<u>5,900</u>

samt

c) minska det i riksstaten uppförda ordinarie anslaget till justitiestat under Svea hovrätt från dess nuvarande belopp, 389,887 kronor, med 2,850 kronor till 387,037 kronor.

2:o) Kungl. Maj:t har under andra huvudtiteln (punkt 18) föreslagit riksdagen att

dels besluta, att Finspånga läns häradshövdingens domsaga skall från och med den 1 januari 1927 uppdelas å Björkekinds, Östkind, Lösings, Bråbo och Memmings häradshövdingens domsaga samt Aska, Dals och Bobergs häradshövdingens domsaga sålunda, att Hällestads, Vånga, Risinge, Regna och Skedevi socknar tilläggas Björkekinds m. fl. häradshövdingens domsaga, som efter indelningsändringen skall benämnas Bråbygdens och Finspånga läns domsaga, samt Godegårds och Tjällmo socknar tilläggas Aska, Dals och Bobergs häradshövdingens domsaga,

dels fastställa avlöningsförmånerna i de utvidgade domsagorna sålunda:

i Bråbygdens och Finspånga läns domsaga:

lön	kronor 4,500	
tjänstgöringspenningar	» 1,400	5,900

i Aska, Dals och Bobergs härads domsaga:

lön	kronor 4,500	
tjänstgöringspenningar	» 1,500	6,000,

dels ock minska det i riksstaten uppförda ordinarie anslaget till justitie-stat under Göta hovrätt från dess nuvarande belopp, 278,813 kronor, med 2,900 kronor till 275,913 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 83—93 i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 7 januari 1926.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, såsom nämnts, uppdelning av Finspånga läns härads domsaga på Björkekinds, Östkinds, Lösings, Bråbo och Memmings härads samt Aska, Dals och Bobergs härads angränsande domsagor.

Finspånga läns härads domsaga omfattar ett tingslag om sju socknar med tingsställe vid Hällestads järnvägsstation å linjen Pålshöjden—Norrköping. Domsagan gränsar i öster i hela sin sträckning till Björkekindsdomsagan, närmast Bråbo och Memmings härad, och i söder med de två västligast belägna socknarna, Godegård och Tjällmo, till Aska, Dals och Bobergs härad. Enligt statistiska centralbyråns uppgifter utgjorde folkmängden i Finspånga-länsdomsagan vid 1925 års ingång 26,236 personer, därav i Godegårds och Tjällmo socknar 5,209 personer.

Björkekinds- och Askadomsagorna bilda likaledes vardera ett tingslag. Tingsställena äro belägna i respektive Norrköping och Motala där relativt nya tingshus finnas uppförda. Björkekindsdomsagan hade vid 1925 års ingång 29,573 invånare, Askadomsagan vid samma tidpunkt 28,261 invånare.

I var och en av de tre domsagorna hållas tio allmänna tingssammanträden årligen. Beträffande arbetsbördan i domsagorna framgår av de i statsrådsprotokollet lämnade uppgifterna angående arbetsredogörelserna för år 1924, att under nämnda år handlagts

i Finspånga läns härads domsaga:

tvistemål och brottmål	161
konkurser och konkursärenden	14
lagfarts- och inteckningsärenden	504
andra ärenden, slutligt handlagda	422
	<hr/> summa 1,101

i Björkekinds, Östkind, Lösings, Bråbo och Memmings härads domsaga:

tvistemål och brottmål	165
konkurser och konkursärenden	20
lagfarts- och inteckningsärenden	1,061
andra ärenden, slutligt handlagda	486
	summa 1,732

i Aska, Dals och Bobergs härads domsaga:

tvistemål och brottmål	137
konkurser och konkursärenden	21
lagfarts- och inteckningsärenden	1,079
andra ärenden, slutligt handlagda	532
	summa 1,769.

Till närmare upplysning angående statsverkets årliga kostnader för personalen uti ifrågavarande domsagor före och efter sammanslagningen har departementschefen hänvisat till följande uppställning:

	Före sam-	Efter sam-
	manslagningen	manslagningen
Lön för 3 respektive 2 häradshövdingar ..	kronor 13,500	9,000
Tjänstgöringspenningar	» 4,200	2,900
Lönefyllnad	» 7,400	3,300
Dyrtidstillägg, omkring	» 8,700	5,800
3 respektive 2 förste notarier	» 7,200	4,800
Dyrtidstillägg, omkring	» 2,700	1,800
2 andre notarier	» 3,600	3,600
Dyrtidstillägg, omkring	» 1,300	1,300
	Summa kronor 48,600	32,500

Därest omregleringen komme till stånd, har det syntts departementschefen bliva tids nog att i samband med verkställighetsbeslutet taga slutlig ställning till den väckta frågan om införande i Björkekindsdomsagan av s. k. tremansting, avsedda för Finspånga läns härad.

Då för häradshövdingen i Finspånga läns härads domsaga lönen utgör 4,500 kronor och tjänstgöringspenningarna 1,300 kronor, skulle, om Kungl. Maj:ts förslag om uppdelning av domsagan vunne bifall, ordinarie anslaget till justitietat under Göta hovrätt kunna minskas med 5,800 kronor från och med budgetåret 1927—1928. Å samma anslag för budgetåret 1926—1927 skulle förslaget genomförande medföra en besparing på halva detta belopp.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta, den ena (nr 67) inom första kammaren av herrar *K. Andersson* i Eliantorp och *K. G. Westman*

och den andra (nr 98) inom andra kammaren av herrar *Th. av Ekenstam* och *K. A. Westman*, vari hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag att uppdelna Finspånga läns härads domsaga på Björkekind, Östkinds, Lösings, Bråbo och Memmings härads samt Aska, Dala och Bobergs härads angränsande domsagor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt vad den i ärendet lämnade utredningen giver vid handen, är Finspånga läns härads domsaga med avseende å folkmängd och arbetsbördan en av de minsta domsagorna i riket. I anseende till folkmängden äro ej heller Björkekind- och Askadomsagorna avsevärt större, ehuru arbetsbördan i dessa domsagor mera närmar sig den i de medelstora domsagorna normala. Genom den ifrågasatta uppdelningen av förstnämnda domsaga på de båda övriga skulle folkmängden bliva i den utvidgade Björkekindsdomsagan omkring 50,000 och i den utvidgade Askadomsagan 35,000 personer. Björkekindsdomsagan skulle härigenom intaga plats bland de stora domsagorna, medan Askadomsagan fortfarande skulle komma att räknas till de medelstora. I fråga om arbetsbördan skulle ingen av de nya domsagorna komma att tillhöra de mest arbetstyngda. Mot den av Kungl. Maj:ts föreslagna uppdelningen av Finspånga läns härads domsaga lära sålunda ur synpunkten av en blivande arbetskvantitet och folkmängd inom de domsagor, på vilka densamma skulle uppdelas, berättigade invändningar icke kunna anföras. Detta synes ej heller kunna ske, om, på sätt utskottet nedan föreslår, domsagan i fråga i sin helhet ombildas att utgöra ett tingslag och såsom sådant sammanslås med Björkekindsdomsagan.

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, har mot den ifrågasatta sammanläggningen anförts, att densamma icke påkallades ur intresset av en förbättrad rättsvård samt att några fördelar icke vunnes genom förslaget. Departementschefen har emellertid häremot erinrat, att det å andra sidan icke kunde göras gällande, att några nackdelar i omförmälda hänseende skulle uppkomma. Enligt departementschefens uppfattning finge det tvärtom anses fulltygat, att i förevarande fall en rättsvård, som hittills ombesörjts av tre häradshövdingar, kunde för framtiden anföras åt allenast två ordinarie domare. Till departementschefens mening härutinnan ansluter sig utskottet. Ej heller synes utskottet några nackdelar ur rättsvårdssynpunkt uppkomma vid bifall till utskottets förslag om ombildning av Finspånga läns härads domsaga till ett i Björkekindsdomsagan ingående tingslag.

Då såsom nämnts, utskottet funnit sig icke kunna biträda Kungl. Maj:ts förslag om en uppdelning av Finspånga läns härads domsaga å Björkekind- och Askadomsagorna, är detta beroende på storleken av de kostnader, invånarna i Finspånga läns härads domsaga, enligt vad utskottet inhämtat, skulle vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag få vidkännas för inlösen i de båda andra domsagornas tingshus. Om vad Askadomsagan komme att be-

*Utskottets
yttrande.*

gåra i inträdeslösen för sitt tingshus i Motala har exakt upplysning icke kunnat erhållas, men denna lösen har beräknats till 20,000 kronor. För den del av domsagan, som enligt förslaget skulle uppgå i Björkekindsdomsagan, föreligga däremot bestämda siffror. Denna domsagas tingshusstyrelse har sålunda bestämt de nytillträdande socknarnas inlösen i domsagan med dess tingshus i Norrköping till en summa motsvarande 2.873 kronor per bevillningskrona enligt 1924 års uttaxering inom detta område. Då bevillningskronorna detta år i Risinge, Vånga, Hällestads, Skedevi och Regna socknar utgjorde tillhoppa 76,248 kronor, skulle sålunda för inlösen erläggas $(76,248 \times 2.873 =)$ i avrundat tal 219,000 kronor. För hela domsagan kunde sålunda den kontanta utgiften för delningen beräknas till 239,000 kronor eller mer än dubbelt än vad i de i ämnet väckta motionerna angivits. Härtill komme kostnaderna för de ändringar, som för sammanslagningen kunde behöva verkställas i tingshuset i Norrköping.

De kostnader, som invånarna i Finspånga läns härads domsaga sålunda skulle bliva nödgade vidkännas vid en sammanslagning med Björkekindsoch Askadomsagorna, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, har utskottet ansett så betydande, att utskottet, såsom nämnts, icke kunnat tillstyrka förslaget i fråga. Emellertid hava de fördelar, som enligt Kungl. Maj:ts förslag ansetts kunna vinnas genom indragning av Finspånga läns härads domsaga, syntts utskottet kunna på annan väg ernås. Utskottet får sålunda, enligt vad ovan antytts, förorda, att domsagan i fråga i sin helhet ombildas att utgöra ett tingslag och såsom sådant införlivas med Björkekindsdomsagan. Denna skulle alltså i likhet med ett stort antal domsagor utgöras av två tingslag, vartdera av den omfattning, de nuvarande båda domsagorna innehava. Av sammanslagningen föranledda kostnader för invånarna i Finspånga läns härads domsagor skulle härigenom undvikas och de skulle få behålla sitt gamla tingsställe i Hällestad. Under förutsättning att inom den sålunda förstörade domsagan årligen hållas tio tingssammanträden i vartdera tingslaget samt eventuellt ett antal sammanträden med tremansnämnd, synas ej heller ur rättskipningssynpunkt några berättigade invändningar mot en dylik sammanslagning kunna göras.

Av statsrådsprotokollet framgår, att yrkande framställt av häradshövdingen i Björkekindsdomsagan, att tjänstgöringspenningarna och lönefyllnaden i den nya Björkekindsdomsagan måtte tillhoppa ökas med 1,600 kronor. Departementschefen har emellertid på anförda skäl funnit sig icke kunna tillstyrka någon förhöjning i avlöningsförmånerna i fråga.

Utskottet delar denna uppfattning och vill framhålla, att, innan känedom vunnits om storleken av de ökade sportelinkomster, som sammanslagningen medför, någon höjning av de kontanta avlöningsförmånerna för häradshövdingen icke synes böra ifrågakomma.

Vad slutligen beträffar den nya domsagens namn torde den av departementschefen för den nya Björkekindsdomsagan föreslagna benämningen

»Bråbygdens och Finspånga läns domsaga» jämväl böra väljas vid domsagens gestaltning i enlighet med utskottets förslag.

Då vid bifall till utskottets förslag en nedsättning av ordinarie anslaget till justitiestat under Göta hovrätt kan ske med samma belopp, som i statsverkspropositionen beräknats och då en sammanslagning i enlighet med vad utskottet föreslagit av domsagorna i fråga lära kunna ske vid den tidpunkt, som i statsrådsprotokollet angivits, eller den 1 januari 1927, får utskottet alltså, under åberopande av vad sålunda anförts, hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herrar K. Anderssons i Eliantorp och K. G. Westmans samt herrar av Ekenstams och K. A. Westmans ovanberörda motioner, I: 67 och II: 98,

a) besluta, att Björkekinds, Östkind, Lösings, Bråbo och Memmings härads domsaga samt Finspånga läns härads domsaga skola från och med den 1 januari 1927 förenas till en domsaga, vilken efter sammanslagningen skall benämnas Bråbygdens och Finspånga läns domsaga;

b) fastställa avlöningsförmånerna i sistnämnda domsaga sålunda:

lön	kronor 4,500
tjänstgöringspenningar.....	» 1,400
	5,900,

samt

c) minska det i riksstaten uppförda ordinarie anslaget till justitiestat under Göta hovrätt från dess nuvarande belopp, 278,813 kronor med 2,900 kronor till 275,913 kronor.

Stockholm den 21 maj 1926.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar A. C. Lindblad, J. L. Widell, O. Bergqvist, E. J. G. Rosén, E. A. Hallin, P. A. Bergström, K. E. Andersson i Eliantorp, G. Kobb, C. Johansson i Hälsingborg, A. R. Rooth, C. A. Carlsson i Gävle och D. A. Petré;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, C. R. Jansson i Falun, S. Bengtsson i Norup, L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson i Blädinge, O. Olsson i Kullenbergstorp, A. Å. Törnkvist i Karlskrona, J. Jönsson i Revinge, B. F. Holmgren, E. Andersson i Prästbol, E. G. E. Eriksson i Stockholm och O. E. F. Järle.

Reservation:

vid *punkt 1* (angående anslag till justitiestat under Svea hovrätt)
av herrar *O. Bergqvist, E. A. Hallin, A. R. Rooth, P. M. Olsson* i Blädinge,
O. Olsson i Kullenbergstorp och *J. Jönsson* i Revinge, vilka ansett, att
utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Såsom — — — — — domsagor.
Vad — — — — — nödvändigt.
Skäl — — — — — påkallat.
Vid — — — — — en.
Vidare — — — — — slappas.
Ingendera — — — — — rättslivet.
Vad — — — — — stad.
Slutligen — — — — — ringa.
De — — — — — genomförande.

Utskottet kan emellertid icke dela denna departementschefens uppfattning i frågan, utan anser utskottet fastmer de sålunda framförda betänkligheterna böra tillmätas sådan avgörande betydelse vid frågans bedömande, att utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka förslaget ifråga. Utskottet vill särskilt hava framhållit olämpligheten av att, innan kännedom erhållits om innehållet av den inom kort tid väntade processreformen och den judiciella indelning i domsagor, som denna reform kan föra med sig, företaga en sammanslagning av ifrågavarande domsagor, en åtgärd, vars värde ur flera synpunkter måste betraktas såsom synnerligen tvivelaktigt. Framhållas må ock, att de hörda sakkunniga myndigheterna så gott som enstämmigt uttalat sig mot den föreslagna sammanslagningen. På sätt förut nämnts, måste jämväl den av förslagets genomförande uppkomna besparingen anses vara alltför ringa för att kunna tillmätas någon större betydelse vid frågans avgörande. Givetvis bör icke, innan slutlig ståndpunkt tagits till frågan, häradshövding-ämbetet i den södra domsagan besättas med ordinarie innehavare, utan bör ämbetet tillsvidare utan någon större olägenhet kunna, liksom för närvarande sker, förestås av en tillförordnad domhavande.

Då utskottet alltså icke kan biträda Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag följer härav, att ordinarie anslaget till justitiestat under Svea hovrätt bör för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp, 389,887 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till herr Andréns ovanberörda motion,
II: 149, avslå Kungl. Maj:ts förslag om sammanslagning
av Uppsala läns södra och mellersta domsagor; samt

b) i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaga ordinarie anslaget till justitiestat under Svea hovrätt med oförändrat belopp, 389,887 kronor.»

Herr *J. L. Widell* har i särskilt yttrande anfört, att han ansett, att båda de i förevarande utlåtande behandlade ärendena bort handläggas av ett sammansatt stats- och första lagutskott.
